HE eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 11 luvun 4 b ja 4 c §:n muuttamisesta sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien muuttamisesta

HE 93/2020 vp

10.6.2020

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Lomautettujen työttömyysturvaoikeus

- **työttömyysturvalain 31.7.2020 asti voimassa olevan väliaikaisen muutoksen perusteella lomautetulla on oikeus työttömyysetuuteen sen estämättä, mitä työttömyysturvalaissa säädetään muun muassa työnhakijan päätoimisista opinnoista ja työllistymisestä yritystoiminnassa. Lisäksi eräitä muitakaan rajoituksia ei sovelleta**

- **työttömyysturvalain väliaikaisen muutoksen aikana lomautetulla on oikeus työttömyysetuuteen myös yli kaksi viikkoa kestävän kokoaikatyön aikana**
  - muutoksen voimaantullessa oletuksena oli, että COVID-19 –pandemia voi olla ohi lyhyehkössä ajassa, eikä lomautetuilla pandemian aikana olisi tosiasiallisesti ollut mahdollisuutta hakeutua muuhun työhön
  - pandemian pitkittyessä ja pandemiaan liittyviä rajoituksia vähitellen purettaessa työmahdollisuuksia kuitenkin on enenevässä määrin

- **ESITETTY MUUTOS: Lomautettujen työttömyysturvaoikeutta koskevaa työttömyysturvalain väliaikaista 11 luvun 4 b §:ää muutettaisiin sisällöllisesti siten, että työllistyminen yli kaksi viikkoa kestävään kokoaikatyöhön estäisi työttömyysetuuden saamisen. Tämä muutos tulisi voimaan 1.8.2020 (lakiehdotus 1). Samalla säännöksen voimassaoloa jatkettaisiin 31.12.2020 asti (lakiehdotus 3)**

Yrittäjien työmarkkinatukioikeus

- **työttömyysturvalakia on muutettu 30.6.2020 asti voimassa olevalla säännöksellä siten, että yrittäjällä voi olla oikeus työmarkkinatukeen, jos hänen päätoiminen työskentelynsä yrityksessä on päättynyt COVID-19 –pandemian takia**
- **työmäärän vähentymisen lisäksi henkilön päätoimisen työskentelyn voidaan katsoa päättyneen, jos yritystoiminnasta saatava tulo siinä jokaista yrittäjänä työskentelevää henkilöä kohti on vähemmän kuin 1 089,67 euroa kuukaudessa ja tulon vähentyminen johtuu COVID-19 –pandemiasta**
- **tavallisesti työttömyysetuutta ei makseta pelkästään sen perusteella, että päätoimisen yritystoiminnan työmäärä vähenee tai tulot laskevat**
- **työmarkkinatukea hakevaan yrittäjään ei sovelleta eräitä muitakaan rajoituksia**

- **ESITETTY MUUTOS: Yrittäjien työmarkkinatukioikeutta koskevaa työttömyysturvalain väliaikaista 11 luvun 4 b §:ää muutettaisiin sisällöllisesti siten, että työllistyminen yli kaksi viikkoa kestävään kokoaikatyöhön estäisi työttömyysetuuden saamisen. Tämä muutos tulisi voimaan 1.8.2020 (lakiehdotus 1)**
- **samalla väliaikaisen säännöksen voimassaoloa jatkettaisiin 31.12.2020 asti (lakiehdotus 4). Tämä tarkoittaa sitä, että väliaikainen säännös olisi voimassa sisällöltään muuttamattomana 31.7.2020 asti ja sisällöltään muutettuna 1.8. – 31.12.2020**

Työttömyysturvaseuraamukset

- **työnhakija on velvollinen toteuttamaan työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa (eli monialaista työllistymissuunnitelmaa, kotoutumissuunnitelmaa tai aktivointisuunnitelmaa) työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä. Laiminlyönti voi johtaa 60 päivää kestävän korvauksettoman määräajan asettamiseen**
  - jos työnhakija on alle 25 vuotta eikä hän ole suorittanut ammatillisia valmiuksia antavaa tutkintoa, suunnitelmassa on voitu sopia toimista, jotka korvaavat koulutusta vailla olevia nuoria koskevaa velvollisuutta hakea vähintään kahta syksyllä alkavaa opiskelupaikkaa. Näissä tilanteissa suunnitelman toteuttamatta jättäminen ilman pätevää syytä johtaa työttömyysetuuden menettämiseen toistaiseksi

- **työttömyysturvalakia on muutettu väliaikaisesti siten, että säännöstä, joka koskee työttömyysetuuden menettämistä työllistymissuunnitelman toteuttamatta jättämisen perusteella, ei sovelleta**

- **kieltäytyminen työllistymistä tukevista palveluista ja ilman pätevää syytä johtaa 60 päivän korvauksettoman määräajan asettamiseen. Korvaukseton määräaika asetetaan myös silloin, kun työnhakija keskeyttää palveluun osallistumisen ilman pätevää syytä tai joutuu omasta syystään keskeyttämään palvelun**
- **yksittäistapauksissa työnhakijan tilanteeseen voi liittyä seikkoja, joiden perusteella työnhakijalla tulisi olla mahdollisuus keskeyttää palvelu COVID-19-pandemian perusteella työttömyysturvaoikeutta menettämättä. Tästä syystä työttömyysturvalakiin on väliaikaisesti lisätty säännnös, jonka mukaan työnhakijalla on pätevä syy keskeyttää palvelu COVID-19-pandemiasta johtuvasta perustellusta syystä**

- **ESITETTY MUUTOS: Väliaikaiset muutokset ovat voimassa 31.7.2020 asti. Voimassaoloa jatkettaisiin 31.12.2020 asti (lakiehdotus 6)**

Työnhakijan haastattelut

- **TE-toimiston tulee järjestää työnhakijalle ensimmäinen haastattelu kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta**
- **lisäksi työnhakijalle tulee varata tilaisuus myöhempiin haastatteluihin määräajoin hänen palvelutarpeensa mukaisesti. Jos työnhakija on työtön, haastattelu tulee aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen kuukauden ajan ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen**
- **TE-toimistoille on annettu väliaikaisesti harkintavaltaa työnhakijan haastattelujen järjestämiseen. Väliaikainen säännös on voimassa 30.6.2020 asti**

- **ESITETTY MUUTOS: Väliaikaisen muutoksen voimassaoloa jatkettaisiin vuoden 2020 loppuun (lakiehdotus 5)**
- **samalla laissa säädettäisiin, että TE-toimiston tulisi haastattelun järjestämistä koskevassa harkinnassaan ottaa huomioon työnhakijan palvelutarve, alueen työmarkkinatilanne ja TE-toimiston tehtävien hoitaminen (lakiehdotus 2)**
  - sisällöllisen muutoksen tarkoituksena on korostaa, että työnhakijalla olisi mahdollisuus haastatteluun, jos haastattelulla voidaan edistää hänen työllistymistään COVID-19 –pandemian aikana

Verkkopalvelun käyttö ja työnhaun voimassaolo

- **työnhakijaksi TE-toimistoon ilmoittaudutaan pääosin verkkopalvelun kautta. Verkkopalvelu ohjaa työnhakijaksi ilmoittautuvaa henkilöä antamaan määräajassa riittävät tiedot palvelutarpeen arvioimista varten sekä laatimaan luonnoksen työllistymissuunnitelmaksi**
- **jos työnhakija ei toteuta verkkopalvelussa edellytettyjä toimia määräajassa, työnhaun voimassaolo ja henkilön oikeus työttömyysetuuteen päättyy**
- **verkkopalvelussa on käytössä sama menettely myös silloin, kun henkilö on ilmoittautunut työnhakijaksi aiemmin ja ilmoittaa sitten työnhaussaan tapahtuvasta muutoksesta (esimerkiksi työn päättymisestä ja työttömyyden alkamisesta)**
- **julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia on muutettu väliaikaisesti siten, että verkkopalvelussa työnhaun käynnistämiseen liittyvien toimien yhteydessä edellytettävän palvelutarpeen arvioimiseksi tarpeellisten tietojen antamisen ja työllistymissuunnitelmaluonnoksen laatimisen laiminlyönti ei johda työnhaun voimassaolon päättymiseen**
- **väliaikaisessa muutoksessa ei huomioitu työnhaun muutostilanteita, koska asia ei tuolloin ollut tiedossa**

- **ESITETTY MUUTOS: Työnhaun voimassaoloa koskevan väliaikaisen säännöksen voimassaoloa jatkettaisiin vuoden 2020 loppuun (lakiehdotus 5)**
- **säännöstä muutettaisiin lisäksi siten, että se koskisi takautuvasti myös tilanteita, joissa työnhakija on ilmoittanut muutoksesta tilanteessaan (lakiehdotus 2)**

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

- **työttömyysetuutta voidaan tietyin edellytyksin maksaa työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemiseksi enintään 24 kuukauden ajan tai enintään 48 kuukauden ajan, jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen**
- **omaehtoisen opiskelun tukeminen työttömyysetuudella edellyttää sitä, että työnhakija etenee opinnoissaan**
  - korkeakouluopintojen katsotaan etenevän riittävästi, jos työnhakija saa tuettavaan opintokokonaisuuteen kuuluvia opintosuorituksia keskimäärin viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti
  - muiden opintojen osalta edellytetään, että opinnot etenevät koulutus- tai opintosuunnitelmassa tarkoitetulla tavalla
- **TE-toimisto seuraa työnhakijan opintojen etenemistä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitulla tavalla**
  - jos työnhakija ei etene opinnoissaan riittävästi tai laiminlyö ilmoittaa TE-toimistolle opintojen etenemisestä, oikeus työttömyysetuuteen lakkaa ajankohdasta, josta työnhakijan opintojen ei voida katsoa edenneen riittävästi tai jona työnhakijan olisi tullut ilmoittaa opintojen etenemisestä. Mahdollinen perusteetta maksettu työttömyysetuus peritään lähtökohtaisesti takaisin
- **COVID-19-pandemian aikana työnhakija ei välttämättä voi suorittaa opintojaan vaaditussa etenemisaikataulussa**
- **opintojen etenemisen viivästyminen COVID-19-pandemian vuoksi voi aiheuttaa myös sen, että opintoja ei ole mahdollista suorittaa loppuun tukemiselle säädetyssä 24 tai 48 kuukauden enimmäisajassa. Opintojen pitkittyminen voi johtaa työttömyysturvaoikeuden menettämiseen tai opintojen keskeyttämiseen**

- **ESITETTY MUUTOS (lakiehdotus 2): Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia muutettaisiin siten, että opintojen etenemistä koskevasta vaatimuksesta olisi mahdollista poiketa, jos opintojen eteneminen on viivästynyt COVID-19-pandemian vuoksi**
- **lisäksi työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen 24 tai 48 kuukauden enimmäistukiaikaa voitaisiin jatkaa enintään 31.12.2020 asti, jos opintojen eteneminen on viivästynyt COVID-19-pandemian vuoksi**
- **julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ko. säännöksiä sovelletaan myös kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun**

Starttirahan enimmäiskesto

- **starttirahan enimmäiskestoa on pidennetty väliaikaisesti kuudella kuukaudella. Starttirahaa voidaan väliaikaisesti voimassa olevan säännöksen mukaan myöntää yhteensä enintään 18 kuukauden ajalle. Väliaikainen muutos on voimassa 30.6.2021 asti**
  - koska starttiraha myönnetään enintään kuuden kuukauden jaksoissa, käytännössä starttirahakauden tulisi alkaa kesäkuun 2020 loppuun mennessä, jotta kolmas starttirahajakso voitaisiin myöntää väliaikaisen muutoksen voimassa ollessa

- **ESITETTY MUUTOS: Starttirahan enimmäiskeston väliaikaisen pidennyksen voimassaoloa jatkettaisiin vuoden 2021 loppuun asti. Starttirahaa voitaisiin siten myöntää yhteensä enintään 18 kuukauden ajalle, kun starttirahakausi on alkanut vuoden 2020 loppuun mennessä (lakiehdotus 5)**
- **väliaikaista säännöstä muutettaisiin lisäksi siten, että siitä ilmenisi starttirahan myöntämisen jatkamisen 12 kuukauden jälkeen edellyttävän COVID-19 -pandemiasta johtuvaa perusteltua syytä (lakiehdotus 2)**
- **mahdollisuus pidennettyyn starttirahakauteen koskisi niitä, joiden starttirahajakso on meneillään ehdotetun lain voimaan tullessa ja niitä, jotka aloittavat yritystoiminnan vuoden 2020 loppuun mennessä**